

Pojašnjenja u svezi sa Sarajevskom deklaracijom

Posljednjih dana provedba Sarajevske deklaracije, te suspenzija pomoći za rekonstrukciju glavnom gradu Bosne od strane pojedinih donatora su jedna od glavnih tema javne rasprave kao i razlog za mnoga proturječna izvješća. U svezi s tim OHR bi želio pojasniti svoje stajalište.

Sarajevska deklaracija je donesena 3. veljače 1998. godine sa ciljem poticanja povratka manjina u Sarajevo. Dogovoreni cilj je bio povratak 20 000 Srba, Hrvata i ostalih predratnih stanovnika koji nisu bošnjačke nacionalnosti, do kraja ove godine.

Do danas je povratak manjina diljem Bosne i Hercegovine na nezadovoljavajućoj razini, posebice u Republici Srpskoj. No sudionici Sarajevske konferencije – visoki zvaničnici OHR-a, SAD-a, Europske unije (EU), članovi Predsjedništva Bosne i Hercegovine i drugi visoki državni, entitetski i kantonalni zvaničnici – su se složili da su status Sarajeva kao glavnog grada i njegova povijest multietničke koegzistencije uvjetovali da Sarajevo bude predvodnik i posluži kao primjer za pomirenje i bezuvjetno pravo svakog građanina Bosne i Hercegovine na povratak kući. Još jedan ohrabrujući čimbenik je bio da je stranka, koja je na vlasti u kantonu Sarajevo – SDA – uvijek zvanično podržavala zamisao o ponovno ujedinjenoj, multietničkoj zemlji.

Sudionici su postigli dogovor o nizu mjera i rokova kako bi se ispoštovale ove obveze, što je uključivalo usvajanje imovinskih i stambenih zakona od strane Federacije, reviziju obrazovnog sustava, stvaranje izgleda za zaposlenje povratnika, restrukturiranje policije, kao i rješenje individualnih slučajeva povratka, među ostalim, 100 neriješenih UNHCR slučajeva i 29 slučajeva iz Jevrejske

zajednice.

Pored toga, sarajevske vlasti su ranije ukazale na to da postoje brojni slučajevi u Sarajevu u kojima jedna osoba ili obitelj bespravno koristi više od jednog stana ili kuće, pa je Sarajevska deklaracija pozvala ove vlasti da identificiraju 500 takvih slučajeva "višestrukog korištenja stambenih jedinica" do 1. travnja i još 1500 slučajeva do 30. lipnja 1998. godine. Jedno od načela o kojima je postignut dogovor na Konferenciji, bio je da proces povratka neće nikoga ostaviti na ulici. U slučaju korištenja više stambenih jedinica, to bi se postizalo automatski. "Višestruki korisnici" bi se preselili u onaj stan za koji su imali stanarsko pravo, a predratni stanar bi se vratio u drugi. Ovo se čini kao pravedan način oslobađanja prostora za povratnike.

Tijekom narednih mjeseci, kantonalne vlasti i međunarodne organizacije su identificirale stotine slučajeva potencijalnog "višestrukog korištenja stambenih jedinica". Međutim, gotovo niti jedan od njih nije bio riješen. Visoki predstavnik Carlos Westendorp i veleposlanici Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira su 27. svibnja predali spisak od 261 takvog slučaja predsjedatelju Predsjedništva Aliji Izetbegoviću, tražeći od njega da pomogne da se oni riješe. Ovaj spisak je uključivao 220 slučajeva koje su kantonalne vlasti i međunarodne organizacije prvobitno idenitificirale kao slučajeve višestrukog korištenja stambenih jedinica, a koji su odabrani iz 794 slučaja koje su građani prijavili nakon javnog apela, kao i 41 slučaj koji je izravno prijavljen federalnom ombdusmanu ili OHR-u.

Prema podacima Sarajevske stambene komisije, do danas je riješeno ili se nalazi u procesu rješavanja, samo 26 ovih slučajeva, a vlasti nisu učinile daljnje napore kako bi identificirale slučajeve višestrukog korištenja stambenih jedinica. Sarajevska deklaracija zahtijeva identificiranje ukupno 2000 takvih slučajeva. Prema podacima UNHCR-a, od njihovih 100 slučajeva riješeno je samo 32, a prema podacima

Jevrejske zajednice riješeno je samo 10 od 29 njihovih slučajeva. Prema brojkama koje je osigurao kantonalni ministar rada, socijalne politike, raseljenih osoba i izbjeglica, 724 manjinskih obitelji što predstavlja 1202 osobe (654 Srba, 488 Hrvata, 60 ostala) su se vratili u Sarajevo od 1. ožujka do danas.

Izvjestan napredak je postignut što se tiče zakonodavstva, restrukturiranja policije, kao i pitanja zapošljavanja i obrazovanja, ali nije zadovoljavajući.

Kao rezultat nezadovoljavajućeg djelovanja sarajevskih vlasti, neki donatori su Sarajevu suspendirali pomoć za rekonstrukciju koju su ranije osiguravali. Visoki predstavnik Carlos Westendorp se slaže sa ovakvim postupkom i podržavat će njihovu odluku sve dok se situacija ne popravi. Na sastanku Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira održanom prošle srijede u Bruxellesu, Odbor je izrazio slična gledišta, iskazujući razočaranje djelovanjem sarajevskih vlasti. Odbor smatra sadašnju situaciju neprihvatljivom i zahtijeva trenutačnu i vidljivu akciju kako bi se ovaj proces pokrenuo naprijed što je moguće brže.

Do sada je Sarajevo dobilo pomoći više od bilo kojeg drugog grada ili kantona u Bosni i Hercegovini: preko 400 milijuna DEM, od kojih je 80 milijuna potrošeno na rekonstrukciju stambenog fonda. Visoki predstavnik bi želio nastaviti sa vršenjem pritiska za dobijanje pomoći za rekonstrukciju i druge potpore, ali mora vidjeti jasno opredjeljenje vlasti da stvore multietnički grad u kojemu su svi građani ravnopravni i uživaju jednaka prava. Izgleda da je u posljednjih nekoliko dana došlo do pomaka u svezi sa neriješenim pitanjima. Visoki predstavnik se nada da će te aktivnosti dovesti do pozitivnih rezultata, koji će donatore ubijediti da nastave pomagati izgradnju Sarajeva.